P9_TA(2021)0357

Dödsstraffet i Saudiarabien, särskilt fallen Mustafa Hashem al-Darwish och Abdullah al-Howaiti

Europaparlamentets resolution av den 8 juli 2021 om dödsstraffet i Saudiarabien, särskilt fallen Mustafa Hashem al-Darwish och Abdullah al-Howaiti (2021/2787(RSP))

(2022/C 99/20)

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

— med beaktande av sina tidigare resolutioner om Saudiarabien, särskilt resolutionerna av den 25 oktober 2018 om dödandet av journalisten Jamal Khashoggi på Saudiarabiens konsulat i Istanbul [1], av den 14. februari 2019 om kvinnorättsförsvarare i Saudiarabien [2], av den 8 oktober 2020 om situationen för etiopiska migranter i interneringscenter i Saudiarabien [3] och av den 11 februari 2021 om det humanitära och politiska läget i Jemen [4],

— med beaktande av uttalandet från vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik (vice ordföranden/den höga representanten), Josep Borrell, den 10 december 2020 vid utrikesrådets möte om att ”mänskliga rättigheter ligger i Europeiska unionens dna”,

— med beaktande av FN:s konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor,

— med beaktande av den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna från 1948,

— med beaktande av den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter från 1966,

— med beaktande av den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter från 1966,

— med beaktande av FN:s konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning,

— med beaktande av den allmänna återkommande utvärderingen av Saudiarabien från november 2018,

— med beaktande av FN:s konvention om barnets rättigheter,

— med beaktande av FN:s enhetliga minimiregler för behandling av fångar (”Nelson Mandela-reglerna”),

— med beaktande av EU:s riktlinjer om dödsstraffet,

— med beaktande av EU:s riktlinjer om människorättsförsvarare,

— med beaktande av det globala EU-systemet för sanktioner avseende mänskliga rättigheter,

— med beaktande av Arabiska stadgan om de mänskliga rättigheterna,

— med beaktande av uttalandet av den 3 mars 2021 från FN:s särskilda rapportörer om omvandling av dödsdomar,

— med beaktande av rapporten från FN:s särskilda rapportör om utomrättsliga, summariska eller godtyckliga avrättningar, Agnes Callamard, från juni 2021, där det anges att Saudiarabien är ansvarigt för den ”överlagda avrättningen” av den saudiske journalisten Jamal Khashoggi (Callamardrapporten),

---

(1) EUT C 345, 16.10.2020, s. 67.
(2) EUT C 449, 23.12.2020, s. 133.
(3) Antagna texter, P9_TA(2020)0260.
(4) Antagna texter, P9_TA(2021)0053.

Torsdagen, 8 juli 2021

— med beaktande av rapporten från FN:s särskilda rapportör om situationen för människorättsförsvarare, Mary Lawlor, med en analys av dödandet av människorättsförsvarare i Saudiarabien, som lades fram vid det 46:e mötet i FN:s råd för mänskliga rättigheter i mars 2021,

— med beaktande av rapporten från kontoret för direktören för den nationella underrättelsetjänsten med en bedömning av den saudiska regeringens roll i mordet på Jamal Khashoggi, som offentliggjordes i februari 2021,

— med beaktande av att Loujain al-Hathloul tilldelades priset Vaclav Havel Human Rights Award 2020 av Europarådets parlamentariska församling,

— med beaktande av artiklarna 144.5 och 132.4 i arbetsordningen, och av följande skäl:

A. Konungariket Saudiarabien åtog sig att avskaffa dödsstraffet för alla ungdomsbrottslingar utan undantag senast 2016 genom ny lagstiftning, och har bekräftat detta åtagande i diplomatiska uttalanden. Dessa uttalanden gjordes av Saudiarabiens utrikesministerium i september 2016 i FN:s kommitté för barnets rättigheter, liksom i augusti 2018, då det förklarade att ”om det brott som begåtts av den minderårige är belagt med dödsstraff ska straffet minskas till högst tio års fängelse”.

B. I artikel 15 i Saudiarabiens ungdomslag från 2018, som utfärdades genom kungligt dekret den 31 juli 2018, anges följande i artikel 15: ”Om det brott som begåtts av den minderårige är belagt med dödsstraff ska straffet minskas till högst tio års fängelse”. I den allmänna återkommande utvärderingen av Saudiarabien 2018 vid FN:s råd för mänskliga rättigheter konstaterades därefter att landet hade gjort ”anmärkningsvärda framsteg i främjandet av respekten för, skyddet av och troheten mot barnets rättigheter”.

C. Den 15 juni 2021 avrättades Mustafa Hashem al-Darwish, en ung saudisk man från den shiamuslimska minoriteten, för brott som rättighetsgrupper menar att han kan ha begått som minderårig, trots att landet nyligen meddelat att man avskaffat dödsstraffet för minderåriga. Han satt häktad en längre period, utsattes för tortyr och fick en gravt orättvis rättegång. I åtalspunkterna mot al-Darwish uppgavs inte det exakta datumet för när de påstådda brotten skulle ha begåtts, vilket innebär att det är sannolikt att han var minderårig vid tidpunkten för de påstådda brotten, och att straffet sålunda borde ha ändrats enligt nya nationella lagar om tillämpningen av dödsstraffet på personer under 18 år.

D. Abdullah al-Howaiti ställdes inför rätta i en massrättegång med sex personer i ett mål som gällde väpnat rån. Brottmålsdomstolen i Tabuk (norra Saudiarabien) dömde Abdullah al-Howaiti till döden den 27 oktober 2019, trots att dna-provet på honom togs efter gripandet, vilket gör identifieringen av honom som möjlig misstänkt ogiltig. Al-Howaiti greps i maj 2017 när han var 14 år gammal. Enligt domstolshandlingar hölls han i isoleringscell i fyra månader och utsattes för tortyr under förhören, utan närvaro av sina föräldrar eller advokat. Han hölls under denna tid fången på brottsutredningsenheten i Tabuk i stället för på en ungdomsanstalt. Abdullah al-Howaiti, som vid tidpunkten för sina påstådda brott var 14 år, är fortfarande frihetsberövad och dömd till döden. Högsta domstolen har granskat hans fall sedan juni 2021.

E. Den 23 april 2019 avrättade de saudiska myndigheterna sex ungdomsbrottslingar, däribland Said al-Scafi, Salman al-Quraish, Abdul Aziz al-Sahawi, Abdul Karim al-Hawaj, Abdullah al-Asrih och Mujtaba al-Sweikat. Minst nio andra ungdomsbrottslingar riskerar för närvarande att avrättas.

F. För närvarande finns det fortfarande minst 40 fångar i Saudiarabien som riskerar att avrättas. Detta antal omfattar flera fall av påstådda brott som begåtts av minderåriga och fredliga kritiker, såsom de islamiska skriftlärda Salman al-Odah och Hassan al-Maliki, mot vilka den allmänna åklagaren fortsätter att kräva dödsstraff.

G. Saudiarabien har under många år varit ett av de länder som verkställt flest avrättningar i världen. Sedan januari 2015 har mer än 800 avrättningar genomförts, varav ett stort antal för icke-våldsamma narkotikabrott, medan andra avsåg brott som av myndigheterna beskrevs som terrorismrelaterade men som var fredliga.

H. Saudiarabien verkställde totalt 32 avrättningar under första halvåret 2021, fler än under hela 2020, och har avrättat minst åtta ungdomsbrottslingar sedan sitt första åtagande att avskaffa dödsstraffet för ungdomsbrottslingar.

I. Enligt en saudisk kunglig förordning från 2020 bör dödsdomar omvandlas för personer som har begått brott när de var minderåriga. Dekretet innehåller olika kryphål som på flera sätt fortfarande gör det möjligt att avrätta minderåriga, till exempel genom att det utesluter dödsdomar som avkunnats för *hudud* (brott med förutbestämda straff) eller *qisas* (brott med vedergällningsbaserade straff) och mål som väckts enligt lagen om terrorismbekämpning.

J. Saudiarabien har omvandlat dödsdomarna mot Ali al-Nimr, Dawood al-Marhoon och Abdullah al-Zaher för brott som experter tidigare betraktade som kriminalisering av utövandet av grundläggande rättigheter, däribland mötes- och yttrandefriheten, och som de påstås ha begått som minderåriga. De har dömts på nytt till tio års fängelse, inklusive avtjänad tid. FN-experter har begärt att de ska friges.

K. Trots tillkännagivandet från Saudiarabiens kommission för mänskliga rättigheter om moratoriet för dödsstraff för narkotikarelaterade brott i januari 2021 har ingen ändring av lagen ännu offentliggjorts, och domare och myndigheter är fortfarande fria att besluta om dödsstraff.

L. Avskaffande av dödsstraffet i hela världen är ett av huvudmålen för EU:s människorättspolitik.

M. Under de senaste månaderna har flera människorättsaktivister dömts till hårda fängelsestraff i rättegångar som präglats av bristande rättssäkerhet och av trovärdiga anklagelser om tortyr. Abdurahman al-Sadhan har dömts till 20 års fängelse och ett 20-årigt reseförbud för verksamhet med anknytning till regeringskritiska twittermeddelanden. Rättegången mot honom kränkte allvarligt internationella garantier för en rättvis rättegång.

N. Mohammed al-Otaibi, grundare av unionen för mänskliga rättigheter, som förespråkade ett avskaffande av dödsstraffet och en förstärkning av kvinnornas roll i samhället, fick i mars 2021 sitt fängelsestraff förlängt från 14 till 17 år för sin fredliga människorättsaktivism.

O. Många kvinnor som greps under tillslagen mot kvinnorättsförsvarare 2018 dömdes till långa fängelsestraff enbart för sin människorättsaktivism. De saudiska myndigheterna har nyligen släppt kvinnorättsförsvarare från fängelset, bland annat Loujain al-Hathloul, Nouf Abdulaziz, Samar Badawi och Nassima al-Sada. Deras straff har dock bara skjutits upp, och de saudiska myndigheterna har utfärdat reseförbud för de frisläppta människorättsförsvararna.

P. I 2017 års lag om bekämpande av terroristbrott och terrorismfinansiering definieras terrorism i vaga ordalag, och det krävs inte att våld används för att en handling ska kunna kategoriseras som en terroristhandling.

Q. De saudiska myndigheterna begår övergrepp med hjälp av elektronisk övervakningsteknik, enligt FN:s särskilda rapportör om utomrättsliga, summariska eller godtyckliga avrättningar. Nya kontroller för it-övervakningsteknik har införts i EU:s uppdaterade förordning om kontroll av export av produkter med dubbla användningsområden från 2021 ([5]).

R. Saudiarabien har en av de lägsta ratificeringsnivåerna när det gäller viktiga internationella människorättsfördrag och har inte anslutit sig till centrala människorättsfördrag som utgör den normativa kärnan för rätten till liv, såsom den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter.

S. Tortyr och förnedrande behandling i fängelser är utbredd praxis i Saudiarabien och används både under förhör för att tvinga fram erkännanden och som en form av bestraffning under frihetsberövandet. Anklagelser om tortyr utreds sällan.

([5]) EUT L 206, 11.6.2021, s. 1.

Torsdagen, 8 juli 2021

1. Europaparlamentet fördömer kraftfullt att Konungariket Saudiarabien, trots att landet hävdar att det avskaffat avrättningar av ungdomsbrottslingar, fortsätter att genomföra denna typ av avrättningar, däribland avrättningen under senare tid av Mustafa Hashem al-Darwish för brott som kan ha begåtts medan han var minderårig, till följd av domen i en orättvis rättegång med ett erkännande från hans sida som framtvingats under tortyr, samt det faktum att minst 40 frihetsberövade i Saudiarabien i nuläget riskerar att avrättas, varav minst nio för påstådda brott som begåtts när personerna i fråga var minderåriga, och fredliga regeringskritiker.

2. Europaparlamentet uppmanar Saudiarabien att bekräfta att Abdullah al-Howaiti, Mohammed Al-Faraj och alla andra dödsdömda ungdomsbrottslingar kommer att undgå avrättning, att ”erkännanden” som framtvingats under tortyr inte kommer att beaktas i målen och att alla ungdomsbrottslingar kommer att få en rättvis rättegång utan att riskera dödsstraff. Parlamentet begär att Abdullah al-Howaitis anklagelser om att ha utsatts för tortyr ska utredas och att samtliga förövare ska ställas till svars.

3. Europaparlamentet uppmanar eftertryckligen Saudiarabien att verkligen avskaffa dödsstraffet för ungdomsbrottslingar, i enlighet med sina skyldigheter enligt konventionen om barnets rättigheter, oavsett typen av brott, inbegripet *ta'zir* (brott med diskretionära domar), *hudud* och *qisas*, på grund av vilka minst fyra minderåriga står åtalade och riskerar dödsstraff. Parlamentet uppmanar Saudiarabien att offentliggöra sitt kungliga dekret från 2020 för att ge fullständigt och retroaktivt skydd för ungdomsbrottslingar, i enlighet med de saudiska myndigheternas uttalanden, och att anpassa sin ungdomslag till internationell standard.

4. Europaparlamentet fördömer på nytt tillämpningen av dödsstraff i alla tänkbara fall och under alla omständigheter. Parlamentet uppmanar Saudiarabien att införa ett moratorium för avrättningar i väntan på att de ska avskaffas, och att inleda en oberoende översyn av alla ärenden i landets straffrättsliga system som inbegriper dödsstraff för ungdomsbrott, eller som bygger på erkännanden som framtvingats under tortyr, eller där det inte hållits någon rättvis rättegång, och att offentliggöra resultaten av översynen. Parlamentet efterlyser en internationell och nationell dialog om de återstående hindren för att avskaffa dödsstraffet för alla ungdomsbrottslingar, så att man banar väg för ett fullständigt avskaffande av dödsstraffet i Saudiarabien.

5. Europaparlamentet välkomnar myndigheternas beslut nyligen att omvandla dödsdomarna mot Ali al-Nimr, Dawood al-Marhoon och Abdullah al-Zaher för brott som påstås ha begåtts när de var minderåriga, som ett nödvändigt steg mot att Saudiarabien ska fullgöra sina nationella och internationella skyldigheter på människorättsområdet, i synnerhet enligt konventionen om barnets rättigheter. Parlamentet vill att de friges i enlighet med kraven från FN:s människorättsexperter, med tanke på att dessa experter tidigare kategoriserat brotten i fråga som kriminalisering av utövandet av grundläggande rättigheter, inbegripet mötes- och yttrandefriheten.

6. Europaparlamentet uppmanar de saudiska myndigheterna att se över samtliga pågående fall med dödsdömda fångar, i syfte att omvandla deras domar eller erbjuda en ny och rättvis rättegång där inget dödsstraff kommer att utdömas.

7. Europaparlamentet uppmanar eftertryckligen EU:s delegation och EU-medlemsstaternas diplomatiska beskickningar i Saudiarabien att snarast begära tillstånd att besöka dödsdömda ungdomsbrottslingar.

8. Europaparlamentet uppmanar eftertryckligen rådet att tills vidare stoppa all EU-export till Saudiarabien av massövervakningsteknik och andra produkter med dubbla användningsområden som kan användas för att underlätta internt förtryck och tysta det civila samhället. Parlamentet betonar it-säkerhetsföretagens och de nationella underrättelsetjänsternas särskilda ansvar i EU och deras moraliska och rättsliga skyldighet att förhindra en situation där deras nuvarande eller tidigare personal hjälper Saudiarabien att förtrycka sin egen befolkning genom att indirekt eller direkt arbeta för saudiska myndigheter i syfte att kuva inhemska dissidenter och begränsa yttrandefriheten.

9. Europaparlamentet uppmanar eftertryckligen Saudiarabiens regering att fullgöra sina åtaganden enligt tortyrkonventionen, som landet har ratificerat, och uppmuntrar kraftfullt Saudiarabien att ratificera det fakultativa protokollet till tortyrkonventionen och det andra fakultativa protokollet till den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, som syftar till att avskaffa dödsstraffet.

10. Europaparlamentet fördömer skarpt mönstret med hårda fängelsedomar mot människorättsförsvarare, fredliga kritiker och aktivister, och ger på nytt uttryck för sin solidaritet med människorättsförsvararna i deras viktiga arbete och framhåller behovet att värna om yttrandefriheten.

11. Europaparlamentet kräver ett omedelbart och villkorslöst frigivande av alla människorättsförsvarare, kvinnorättsförsvarare, fredliga kritiker och aktivister, däribland Abdurahman al-Sadhan, Mohammed al-Otaibi, Khaled Al-Omair, Mohammed al-Rabiah, Israa al-Ghomgham, Mousa al-Hashim, Ahmed al-Matrood, Khaled al-Ghanim, Ali al-Ouwaisher, Mujtaba al-Muzain, Walid Abu al-Khair, Abdulaziz al-Shubaili, Issa al-Nukhaifi och Nathir al-Majed.

12. Europaparlamentet efterlyser fullständig frihet för människorättsförsvarare som tillfälligt frigetts men fortfarande omfattas av restriktioner, däribland Loujain al-Hathloul, till exempel genom att häva reseförbud för dem och deras familjer, få stopp på arbetsförbud, begränsa övervakning på internet och återupprätta deras fulla medborgerliga rättigheter.

13. Europaparlamentet påminner om att Sacharovpristagaren Raif Badawi nu har hållits fängslad i nio år. Parlamentet uppmanar EU, medlemsstaterna och det internationella samfundet att öka trycket på Saudiarabiens regering och verka för att han omedelbart friges.

14. Europaparlamentet betonar att utövandet av rätten till yttrandefrihet och rätten till frihet att delta i fredliga sammankomster samt till föreningsfrihet är skyddat enligt internationell människorättslagstiftning. De saudiska myndigheterna uppmanas kraftfullt att upphäva de restriktioner som införts mot människorättsförsvarare och som förbjuder dem att uttala sig i såväl sociala medier som internationella medier.

15. Europaparlamentet är oroat över användningen av hemliga förhör. För att säkerställa att korrekta och rättvisa rättegångsförfaranden tillämpas insisterar parlamentet på att diplomatiska beskickningar, inklusive observatörer från EU:s delegation i Saudiarabien eller EU-institutionerna, och internationella icke-statliga organisationer bör få närvara vid förhör och besöka saudiska fängelser.

16. Europaparlamentet uppmanar Saudiarabiens regering att samarbeta fullt ut med FN-organ och rikta en stående inbjudan till företrädare för alla särskilda förfaranden inom ramen för FN:s råd för mänskliga rättigheter samt att samarbeta proaktivt, i synnerhet med FN:s särskilda rapportör om tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

17. Europaparlamentet är djupt oroat över den vaga definitionen av terrorism i landets lag om terrorismbekämpning. Parlamentet fördömer användningen av den särskilda brottmålsdomstolen – en domstol utformad för att hantera terrorismfrågor – som ett verktyg för att straffa människorättsförsvarare.

18. Europaparlamentet uppmanar eftertryckligen den saudiska regeringen att ratificera den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter.

19. Europaparlamentet framhåller på nytt vikten av verktyg såsom människorättsdialogen mellan EU och Saudiarabien för att driva på ytterligare diskussioner, och kräver att den aktiveras snarast. Europeiska utrikestjänsten och alla EU-delegationer som deltar i dialogen uppmanas kraftfullt att samarbeta med det civila samhället inför dialogen för att se till att de har aktuell information och kunskap om specifika fall som ska tas upp. Parlamentet uppmuntrar till användning av riktmärken för att mäta framsteg i diskussionerna.

20. Europaparlamentet fördömer det faktum att det saudiska politiska systemet fortfarande är djupt odemokratiskt och fortsätter att kraftigt motarbeta de flesta avvikande åsikter trots tillkännagivandet av ambitiösa människorättsrelaterade reformer. Parlamentet framhåller att mordet på journalisten Jamal Khashoggi i det saudiska konsulatets lokaler i Istanbul den 2 oktober 2018 fortfarande utgör ett avskräckande budskap för alla kritiska röster i Saudiarabien, däribland många som för närvarande hålls frihetsberövade för sin fredliga aktivism. Parlamentet stöder helhjärtat tillämpningen av det globala systemet för sanktioner avseende mänskliga rättigheter på dem som bär ansvaret för allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna i Saudiarabien, inbegripet mordet på journalisten Jamal Khashoggi. Parlamentet uppmanar det internationella samfundet att noggrant följa upp Callamardrapporten, där man gjorde gällande att den saudiske kronprinsen Mohammad bin Salman var inblandad.

21. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna och rådets ordförande samt vice ordföranden/den höga representanten och utrikestjänsten att ta upp människorättsfrågor, särskilt dödsstraffet, under alla formella och informella möten med sina saudiska motparter. Parlamentet beklagar EU:s försiktiga strategi inom offentlig diplomati gentemot Saudiarabien i fråga om mänskliga rättigheter. Parlamentet uppmanar därför de europeiska diplomattjänsterna i Riyadh och på andra ställen i Saudiarabien att systematiskt tillämpa de mekanismer som ingår i EU:s riktlinjer om människorättsförsvarare, inbegripet offentliga uttalanden, diplomatiska démarcher, övervakning av rättegångar och fängelsebesök.

22. Europaparlamentet uppmanar EU att stödja alla åtgärder som vidtas av FN:s råd för mänskliga rättigheter för att ställa myndigheterna i Saudiarabien till svars för kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Parlamentet uppmanar EU att för FN:s råd för mänskliga rättigheter föreslå att det utses en särskild rapportör för mänskliga rättigheter i Saudiarabien.

23. Europaparlamentet uppmanar EU:s delegation och medlemsstaternas representationer i landet att stärka sitt stöd till det civila samhället i sina kontakter med saudiska myndigheter och att använda alla tillgängliga instrument för att öka sitt stöd till arbete som utförs av människorättsförsvarare för att, när så är lämpligt, underlätta utfärdandet av nödvisum och tillhandahålla tillfälligt skydd i EU:s medlemsstater.

24. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet, kommissionen, vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik, Europeiska utrikestjänsten, FN:s generalsekreterare, FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter, FN:s kvinnokommission, FN:s råd för mänskliga rättigheter, H.M. Konung Salman bin Abdulaziz al-Saud och kronprins Mohammad bin Salman al-Saud, Konungariket Saudiarabiens regering och generalsekreteraren vid Konungariket Saudiarabiens centrum för nationell dialog.